

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius, el. pristatymo dėžutės adresas 188604955
mob. tel. +370 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2025-

Nr.

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

DĖL ANTIKORUPCINIO VERTINIMO IŠVADOS

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija susipažino su Lietuvos Respublikos Specialiujų tyrimų tarnybos (toliau – Tarnyba) Antikorupcinio vertinimo išvada (toliau – Išvada) Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1054 „Dėl valstybės ir Vyriausybės atstovo teismuose nustatymo“ pakeitimo“ projekto Nr. 25-9492(2) (toliau – Projektas)“, parengto atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2025 m. balandžio 16 d. posėdžio išvadą.

Teisingumo ministerija negali sutikti su Išvadoje pateiktu Tarnybos vertinimu, kuris, Ministerijos nuomone, stokoja objektyvumo, nešališkumo ir galimai yra politiškai angažuotas: vertinimas ne tik pradėtas pagal Lietuvos Respublikos Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (toliau – TS-LKD) frakcijos prašymą, tačiau ir jo išvados idealiai atkartoja TS-LDK skleidžiamą naratyvą¹.

Teisingumo ministerijos nuomone, Tarnybos Išvada:

1. Remiasi išankstiniu neigiamu nusistatymu, jog Teisingumo ministerija jai patikėtas bylas valdys specialiai blogai ir veikdama prieš valstybės interesus, jai patikėtas funkcijas išnaudos neįvardintos „interesų grupės“ interesų protegavimui. Tarnyba nurodo, jog Projekto parengimo tikrieji motyvai gali būti kiti nei nurodoma Projekto lydimočiuose dokumentuose, skirti proteguoti siauros asmenų grupės interesus. Šią išvadą Tarnyba, be kitų argumentų, grindžia ir teiginiu, jog „Teisingumo ministerija šiose bylose nebūtinai privalės tęsti bylinėjimąsi (ji taip pat turės teisę sudaryti taikos sutartis, atsisakyti visų ar dalies reikalavimų ir kt.)“.

Bet kokios užuominos, jog Teisingumo ministerija tariamai sieks jai patikėtas bylas ne valstybės, o kitų asmenų naudai, yra spekuliatyvios ir nepagrįstos. Be to, Tarnyba savo Išvadoje

¹ 2025-07-15 d. TS-LKD frakcijos posėdis, transliacija internete: <https://www.youtube.com/live/wP7gv9QTffY> bei susijusios publikacijos, pavyzdžiui, „Ministerijai siūlant keisti valstybės atstovavimo teismuose tvarką – pasipriešinimas – LRT“ nuoroda internete <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2610141/ministerijai-siulant-keisti-valstybes-atstovavimo-teismuose-tvarka-pasipriesinimas?srltid=AfmBOop6oUo-8sppWsHZftudZMOGcNLyFFY8a8KpTXHrwtHYQIHL5sPp>, ir kt.

užmerkia akis prieš faktą apie vos kelios savaitės iki Išvados pateikimo Energetikos ministerijos sudarytą 35 mln. eurų taikos sutartį ir 240 mln. eurų dydžio valstybės reikalavimo „Veolia“ grupės įmonių atžvilgiu atsisakymą².

Išvadoje nurodoma, jog iki šiol dėl šių kategorijų bylų Vyriausybė kiekvienu atskiru atveju sprendavo ir priimdavo atskirus sprendimus, kuriai ministerijai (įstaigai) pavesti atstovauti valstybę. Šiam teiginiui pagrįsti, Tarnyba Išvadų išnašose pateikia nuorodas į kelis Vyriausybės nutarimus, pavyzdžiui 2023 m. rugsėjo 13 d. nutarimą Nr. 722 dėl atstovavimo ginče su bendrove „DLF Group Consult“, 2025 m. balandžio 16 d. nutarimą Nr. 207 dėl atstovavimo ginče su bendrove UAB „Garsų pasaulis“. Analizuojant abiejų Vyriausybės nutarimų tekstus, juose yra aiškiai įrašyta, jog atstovaujančioms ministerijoms yra suteikti įgalinimai „*prireikus derėtis su pretenzijas pareiškusiu subjektu ir jo atstovais siekiant taikaus šiame punkte minėtų ginčų sprendimo*“. Pagal esamą teisinį reglamentavimą bei valstybės atstovavimo arbitražuose bei teismuose praktiką, ministerijos tokią teisę (t.y. teisę sudaryti taikos sutartis ar atsisakyti valstybės vardu reiškiamų reikalavimų) turi ir dabar, o kaip rodo Energetikos ministerijos ir „Veolia“ grupės įmonių pavyzdys, tam tikrais atvejais šia teise faktiškai naudojasi.

Lieka neatsakyta, kuo hipotetinės ateities galimybės Taikos ministerijai sudaryti taikos sutartis valstybės vardu vedamose bylose yra rizikingesnės, nei tokios pačios teisės šiuo metu suteiktos kitoms ministerijoms. Taigi, Tarnybos argumentai yra nenuoseklūs, tarpusavyje prieštaringi, o išvados remiasi iš esmės klaidingais teiginiais bei prielaidomis.

1. Grindžiama taikomais dvigubais standartais. Tarnyba nurodo, jog Projekto lydymieji dokumentai stokoja „*informacijos, kad Teisingumo ministerijos turimų resursų pakaks tinkamam valstybės interesų atstovavimui perimtose jau nagrinėjamosiose bylose*“, Teisingumo ministerijos planas įsteigti 4 naujas pareigybes, dedikuotas specialiai vien šios funkcijos užtikrinimui, pateikiamas kaip nepakankamas pagal Išvadoje įvardintų kelių šiuo metu vykstančių bylų apimtį.

Tuo pačiu Išvada nepateikia objektyvios faktų analizės apie esamą padėtį, lyginant su Projektu siūlomu teisiniu reguliavimu. Tarp jų – kiek pareigybių, dedikuotų išimtinai valstybės interesų atstovavimui tarptautiniuose arbitražuose ir teismuose, šiuo metu turi kitos ministerijos, įskaitant ir atstovaujančias valstybės interesus Išvadoje įvardintose bylose.

Teisingumo ministerijos žiniomis, nei viena iš ministerijų, įskaitant ir tas kurios šiuo metu jau veda Vyriausybės pavedimu investicinių arbitražų bylas, neturi specialiai tokioms byloms dedikuoto personalo, ir bylas veda remiantis turimu resursu bei išorinėmis teisinių paslaugų sutartimis.

Išvadose siūlomas vertinimas, jog Teisingumo ministerija, įsteigusi 4 naujas pareigybes specializuotam valstybės interesų atstovavimui arbitražuose ir teismuose, valstybės interesus atstovaus prasčiau, nei tai daro šiuo metu įgaliotos ministerijos neturinčios nei vieno tokio specialisto bei vedančios bylas per ministerijų bendrųjų kompetencijų teisininkus, prieštarauja elementariai logikai.

2. Remiasi ypatingai paviršutinišku požiūriu į Išvadoje nagrinėjamus klausimus. Išvadose keliamas klausimas, kodėl Projektu siūloma naują teisinį reguliavimą taikyti ir iki Projektu siūlomo priimti nutarimo įsigaliojimo pradėtose bylose, toks siūlymas įvardinamas kaip nepaaiškinamai skubus. Tačiau tuo pačiu Tarnyba ignoruoja faktą, kad tokio tipo bylos, kurių perdavimo Teisingumo ministerijos kompetencijai klausimą siekiama spręsti Projektu, neretai trunka dešimtmetį, kartais ir dar ilgiau. Bylų kiekis bendra skaitine išraiška nėra didelis. Projektu numatant, jog naujasis teisinis reglamentavimas yra taikomas tik naujai pradėtoms byloms, Projekto tikslai liktų neįgyvendinti. Toks teisinis reguliavimas (taikant tik naujai pradėtoms byloms) pasibaigtų situacijos absurdiškumu, kadangi decentralizuotas valstybės atstovavimas ir toliau tęstųsi dešimtmečius, o pereinamasis laikotarpis būtų neadekvačiai ir neracionaliai ilgas.

² <https://enmin.lrv.lt/lt/naujienos/energetikos-ministerija-ir-prancuzu-kompanija-veolia-pasieke-35-mln-euru-taikos-susitarima-del-savivaldybiu-silumos-ukiu-nuomos-sutarciu/>

Taip pat teigiama, jog Projekto lyginamoji dokumentacija yra neinformatyvi, nepagrindžia Projekte dėstomo teisinio reglamentavimo tikslų. Nurodoma, jog Projekto lydimuosiuose dokumentuose nepateikiama informacijos, ar bus nutraukiamos teisinių paslaugų sutartys, ar numatoma toliau jas tęsti. Tarnybos dėmesys šiuo atveju esamų teisinių paslaugų sutarčių išsaugojimo klausimui yra išskirtinis ir unikalus, nors kokie to motyvai yra neaišku. Pagal galiojančią tvarką sprendimą dėl teisinių patarėjų pasirinkimo ir teisinių paslaugų sutarčių su jais sudarymo priima ministerija, kuriai Vyriausybės sprendimu yra patikėta valstybės vardu vesti bylą. Projektu siūlomu nauju teisiniu reglamentavimu, tokios tvarkos nenumatoma keisti. Sprendimus dėl teisinių paslaugų sutarčių, jų tęstinumo keitimo ir kitų aplinkybių priima ministerija, kurios žinioje byla yra, motyvuotu sprendimu, įvertinus kompleksiskai visas svarbias aplinkybes, tarp jų atliktų darbų dalį, proceso stadiją, advokatų gebėjimą laikytis jiems nustatytų terminų ir biudžetų ir kt., o ne *a priori*. Tarnybos argumentas, jog dėl tokių klausimų pasisakytų ministerija, kurios žiniai bylos dar net neperduotos, juo labiau kad tokius dalykus aptarinėtų teisės aktų rengimo ir lydimojoje medžiagoje, yra elementariai nepagrįstas.

Palyginus Projekto lydimąją dokumentaciją su esama atstovavimo tokiose bylose tvarka, pagal kurią Vyriausybė kiekvienu atveju nusprendžia, kam pavesti valstybės interesų atstovavimą ir į kurią referuoja pati Tarnyba, matyti, jog praktika atstovavimo klausimus aptarinėti Vyriausybės nutarimų lydimojoje medžiagoje neegzistuoja ir niekuomet neegzistavo. Nei viename Vyriausybės nutarime, įskaitant nutarimus dėl atstovavimo ginčiuose su bendrovėmis „DLF Group Consult“ bei UAB „Garsų pasaulis“, kuriuos Tarnyba Išvadoje pati pateikia kaip valstybės atstovavimo pavyzdžius, taip pat ir šių nutarimų lydimojoje medžiagoje, nėra aptarinėjami klausimai, kurių Tarnyba „pasigedo“ Projekte ir jo lydimojoje medžiagoje.

3. Remiasi vienpusiu požiūriu, stokoja kritiško požiūrio ir objektyvumo į skunde pateiktus teiginius, ignoruoja sistemine, įsisenėjusią problemą, kurią siekiama Projektu išspręsti.

Teisingumo ministerija Išvadas, atsižvelgiant į jų turinį ir teksto dėstymo stilių, vertina kaip prasto lygio institucijų bendradarbiavimą ir komunikaciją joms pavestų kompetencijų srityje. Vietoje diskusijos – kaip išspręsti išsakinjusią problemą valstybės teisinio (teismuose, arbitražuose) atstovavimo srityje, kuomet advokatų kontoros įvelia valdžios institucijas į dešimtmečius truncančius procesus, nesusidurdamos su efektyvia konkurencija ir kontrole, bei kaip pasiekti Projektu keliamus teisinio reguliavimo tikslus mažinant galimas korupcijos apraiškas, Tarnyba be jokių įrodymų, be jokių argumentų užsiima atviru politikavimu, prisideda prie vienos konkrečios partijos naratyvo skleidimo, savo teiginiais atvirai diskredituoja Teisingumo ministeriją, mėtosi niekuo nepagrįstais kaltinimais apie tai, jog Vyriausybės nutarimu perdavus tam tikras funkcijas iš atskirų ministerijų į Teisingumo ministeriją, pastaroji jai patikėtas kompetencijas tikslingai išnaudos priešingai valstybės interesams ir nepalyginamai blogiau nei kitos ministerijos.

Projektas yra parengtas įvertinus dabar esamą neskaidrią atstovavimo teismuose praktiką ir išanalizavus Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2025 m. balandžio 16 d. posėdžio išvadas. Taip pat pateiktą ministerijų informaciją apie išlaidas teisminiems procesams ir išorės teisininkų paslaugų pirkimui.

Teisingumo ministerijai atvirai mėtomais kaltinimais, Tarnyba nukreipia dėmesį nuo sisteminės problemos, kurią Projektu buvo siekiama išspręsti:

- Valstybės atstovavimo arbitražo ar teisminiuose procesuose paslaugų įsigijimui nėra taikomis viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai. Advokatai yra parenkami be konkurso ir formuojasi praktika, kai ministerijos dirba su tomis pačiomis advokatų kontoromis dešimtmečius.
- Tokių bylų nagrinėjimas paprastai užtrunka eilę metų ir kainuoja itin reikšmingas sumas, kurioms dengti, be kita ko, yra skiriamos ir valstybės vardu pasiskolintos lėšos;
- Valdžios institucijos, įsivėlusios į tokius procesus, tampa šių procesų įkaitėmis, procesai niekuomet nevysta pagal planą ir iš anksto numatytą biudžetą; prasidėjus procesams jų išlaidos išauga kartais; advokatų kontoros, kurios jokiais atvejais nėra suinteresuotos

operatyviu ginčo išsprendimu, turi nepamatuotai daug galių, sprendžiant dėl teisinių strategijų, kurios tiesiogiai įtakoja ginčo trukmę, o tuo pačiu ir bendras išlaidas;

- Sprendimų priėmimas dėl valstybės dalyvavimo tokiuose ginčiuose bei jų eigos būna uždaras ir dažnai neefektyvus, neretai nulemtas labiau politinių sumetimų, nei teisinių motyvų; būtina efektyvinti sprendimų priėmimą ir išplėsti atstovavimą;
- Niekur nėra skelbiama su valstybės bylinėjimusi susijusia informacija (pasirinktus atstovus, advokatus, ekspertus, kt., bylai išleistas valstybės biudžeto lėšas, informacija apie bylos eigą, baigtį ir kt.);
- Centralizuoto valdymo ir susistemintos informacijos nebuvimas neleidžia įvertinti, kas kaštų valdymo prasme valstybei yra efektyviau, kurias paslaugas tikslinga įsigyti iš rinkos (išorės), o kurias gali efektyviau ir pigiau atlikti institucijų darbuotojai, stiprinant jų kompetencijas.

Išvadoje minimas Teisingumo ministerijos inicijuotas Vyriausybės 2016 m. vasario 3 d. nutarimo Nr. 103 „Dėl įgaliojimų atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei (valstybei) suteikimo“ projektas³, kuris yra pateikiamas kaip tariamai tam tikrą procesą paliekantis iš viso be įgaliotų atstovų atstovauti valstybę, iš tiesų yra aukščiau aptartos sisteminės problemos pavyzdys. Ginčas, vedamas valstybės vardu, buvo perkėlinėjamas iš vienos jurisdikcijos į kitą, atsakovų ratas eigoje plečiamas⁴, vėliau vėl siaurinamas⁵, kiekvieną kartą siekiant suteikti teisinio ginčo procesui naują kokybinę (teisiniu požiūriu) prasmę ir suteikti impulsą tolimesniam proceso eskalavimui. Teisingumo ministerija, remdamasi jai prieinama informacija, nėra įsitikinusi, jog egzistuoja Vyriausybės lygmenyje tinkamai priimtas ir teisės aktų reikalavimus atitinkantis sprendimas atstovauti valstybę prieš Tarnybos Išvadoje nurodytus asmenis konkrečioje byloje. Kaip Teisingumo ministerija nurodė minėto nutarimo projekto lydraštyje, ginčas jo eigoje buvo tiek modifikuojamas, kad tapo nebeatitinkančiu nei konkrečių Vyriausybės nutarime nurodytų ginčo teisinių pagrindų, nei Vyriausybės nutarimo tikslų, dėl kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarė suteikti įgaliojimus Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei (valstybei) teisiniuose ginčiuose su konkrečiais subjektais⁶ ir tai neatitinka valstybės veikloje taikomų teisinio pagrįstumo ir teisinio aiškumo principų.

Galiausiai, Išvadoje dėstomų Tarnybos argumentų sisteminis kontekstas, net jeigu Tarnybos argumentai ir yra pateikti be tikslingų ketinimų, priešingai Projekto tikslams išaukština konkrečių advokatų kontorų vaidmenį esamoje byloje, kuriant įspūdį, jog šios kontoros yra „vienintelės ir nepakeičiamos“, lyg ministerijos būtų neįgalios pačios spręsti dėl to, koks atstovavimas geriausiai atitinka valstybės interesus, ir ministerijoms nebūtų galima suteikti jokių įrankių pakeisti neefektyviai bylas vedančias advokatų kontorą kitomis. Teisingumo ministerijos vertinimu, esamos ydingos sistemos gynimas nuo bet kokių pokyčių, kurių siekiama Projektu, negali būti laikomas atitinkančiu valstybės interesus.

L. e. teisingumo ministro pareigas

Rimantas Mockus

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. vasario 3 d. nutarimo Nr. 103 „Dėl įgaliojimų atstovauti...“

⁴ <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/07/23/is-veolia-ir-icor-lietuva-bandys-prisiteisti-240-mln-eur>

⁵ <https://bns.lt/naujiena/zygimantas-vaiciunas-taika-su-veolia-buvo-ministerijos-ir-mano-iniciatyva-ewpxmcwa>

⁶ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/1d44e51016c811f09cbcab0ff4d74843?jfwid=17tbsrx5a2>